

Article Info/Makale Bilgisi

✓Received/Geliş:09.07.2020 ✓Accepted/Kabul:09.10.2020

DOI: 10.30794/pausbed.767350

Araştırma Makalesi/ Research Article

Dündar, O. İ. (2021). "Yabancı Dil Olarak Fransızca Ders Kitaplarındaki Sesletim Alıştırmalarının Öğretim Yöntemlerine Göre Gösterdiği Değişiklikler (1919-2011)" *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 44, Denizli, ss. 315-324.

YABANCI DİL OLARAK FRANSIZCA DERS KİTAPLARINDAKİ SESLETİM ALIŞTIRMALARININ ÖĞRETİM YÖNTEMLERİNE GÖRE GÖSTERDİĞİ DEĞİŞİKLİKLER (1919-2011)*

Oğuz İbrahim DÜNDAR**

Öz

Çalışmada, düzvarım yöntemi, görsel işitsel yöntem, iletişimsel yaklaşım ve eylem odaklı yaklaşıma göre hazırlanmış dil ders kitaplarındaki sesletim alıştırmaları incelenmiştir. Zaman içindeki gelişimi yansıtacakları düşüncesiyle sırasıyla "Le Français pour tous par la méthode directe", "Voix et image de France", "Alter Ego 1: méthode de Français" ve "Nouveau Rond-Point 1" ders kitapları seçilmiştir. Kitaplarda sesbirim ve bürünbirim çalışmalarından hangilerine ne kadar ağırlık verildiği, hangi sıranın izlendiği ne tür değişikliklere gidildiği karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Çalışmanın veri toplama yöntemi olarak, doküman incelemesi kullanılmıştır. Çalışma, literatürde ayrı ayrı da olsa bulunabilecek olan sesletim düzeltmelerinin değişen yöntemlere göre yapıldığı şekliyle yöntemlerin yabancı dil ders kitaplarındaki yansımalarıyla beraber genel gidişatı gözler önüne sermeyi hedeflemiştir. Sonuç olarak, eylem odaklı yaklaşıma kadar tüm dil ders kitaplarında bürünbirim çalışmalarının ön planda olduğunu, eylem odaklı yaklaşıma göre hazırlanmış olan dil ders kitabında ise (Nouveau Rond-Point) sesbirim çalışmalarına ağırlık verildiğini görmek mümkündür.

Anahtar kelimeler: *Yabancı dil olarak Fransızca, Sesletim, Bürünbirim, Sesbirim*

CHANGES OF PHONETIC EXERCISES ACCORDING TO TEACHING METHODS IN FRENCH AS FOREIGN LANGUAGE TEXTBOOKS (1919-2011)

Abstract

This study consists of examining the present phonetic exercises in language textbooks prepared applying the direct method, the structural global audiovisual method, the communicative approach and the action-oriented learning approach. With the idea that they will reflect the changes in phonetic exercises, the following textbooks have been examined: "Le Français pour tous par la méthode directe", "Voix et image de France", "Alter Ego 1: méthode de Français" and "Nouveau Rond-point 1". A comparative study was carried out with the aim of determining the changes such as the importance provided, the order, the sort of phonetic exercises. The study focuses more on the effects of methodological changes in phonetic exercises, than on the present application of phonetic corrections already in various works. In conclusion, it is seen that the prosody exercises are in the first position in each method until the advent of the action-oriented learning approach which imparts a relatively important place to work on phonemes beside prosody, except the language textbook (Nouveau Rond-Point), which is prepared according to the action-oriented approach, focuses on phoneme studies.

Key Words: *French as a foreign language, Phonetic, Prosody, Phoneme.*

*3. ISLET çerçevesinde "Yabancı Dil Olarak Fransızca Ders Kitaplarındaki Sesletim Alıştırmalarının Yıllar İçindeki Gelişimi" başlığı ile Türkçe bildiri olarak sunulan ve bildiri kitabında kısa özeti basılan bir bildirinin genişletilmiş halidir.

**Öğr.Gör. Oğuz İbrahim DÜNDAR, Anadolu Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, ESKİŞEHİR.
e-posta: oidundar@anadolu.edu.tr (<https://orcid.org/0000-0002-9574-6125>)

1. GİRİŞ

Fransızca öğretiminde sesletim çalışmalarının ilk izleri 16. yy. da Meigret, 17. yy. da Vaugelas gibi dilbilgisi uzmanlarının çalışmalarında görülmüş olsa da bu alandaki asıl tartışmalar sesçil alfabenin ortaya çıkışıyla önem kazanmıştır. Günümüze değin öğretim programlarındaki ağırlığı dönem dönem azalan ya da artan bir dilsel öge olarak, dil öğretimindeki tamamlayıcı yerini almıştır. *“Bir dilin başka dillerden ayrılan yönlerinden biri, onun ses düzenidir. Bir dil başkasından eğer bir yakınlıkları, bir akrabalıkları yoksa seslerin niteliği açısından tamamıyla ayrılır”* (Aksan, 1999: 5). Bu açıdan, sesletim çalışmalarının; zaman içerisinde öğretimde ve ders kitaplarında değişen yerini saptamak ve bu değişikliklerin ne yönde olduğunu tespit etmek pek çok açıdan faydalı olacaktır. Bütün doğal dillerin ses dizgesinin temeli, sesbirimlerdir. *“Sesbirimler; parça sesbirimleri ve parçalar üstü sesbirimleri (bürünbirimler) olmak üzere iki öbekte ele alınır. Parça sesbirimleri işitilir, yazıya yansır, görülür; parçalarüstü sesbirimler ise yazıya yansımaz, yalnızca işitilir”* (Eker, 2007:185). Trubetzkoy tarafından geliştirilen ayırt edici özellik kuramına göre ise *«ayırt edici ses özelliği, bir sesbirimi diğerlerinden farklı kılan belirgin özelliktir»* (Eker, 2007: 182). Önemli olan sesbirimlerin ve parçaüstü sesbirimlerin nasıl ve hangi sırayla verildiğinin, öğretildiğinin ortaya konmasıdır.

Çalışmada, düzvarım yöntemi, görsel-işitsel yöntem, iletişimsel yaklaşım ve eylem odaklı yaklaşım olmak üzere dört öğretim yöntemine uygun hazırlanmış yabancı dil olarak Fransızca ders kitabı incelemesi yapıldığından, bu yöntemlerin sesletimle ilgili olan özelliklerini kısaca tanıtmak yerinde olacaktır. 1900lerde kullanılan düzvarım yönteminde *“öğrenen her şeyden önce hedef dile maruz bırakılıyor”*² (Le Bulletin Didactique, 2012: 2). Bu maruz kalma durumu öğrenenin sesletimini doğal olarak etkilemesinin yanı sıra doğrudan sesletim öğretimine yönelik kimi alıştırmalar aracılığıyla da gerçekleştiriliyordu. Söz konusu yöntemin uygulama temelleri ise *«bir dizi yöntemin kullanımını kapsıyordu: sorgulama, tümevarım, taklit, tekrar ve öğrencinin aktif katılımı»*³ (Seara, 2001: 5).

Bu saydığımız yöntemlerden, doğrudan sesletim alıştırmaları ile ilişkili olduğu için taklit yöntemine odaklanmak gerekmektedir. Odak noktası olan sesletimin öğretimi başlığı dışına taşmamak adına, sadece taklit yöntemi ele alınacaktır. Sesletim öğretimi, düzvarım yönteminde taklit yöntemi ile veriliyordu, öğrenciden *“öğretmenin söylediklerini tonlamaya dikkat ederek yüksek sesle tekrar etmesi isteniliyordu”*⁴ (Dündar, 2019: 9). Özetle aslanan öğretmenin verdiği seslerin ve tonlamanın tekrarıdır. Ayrıca, bu yöntemin sesletim öğretimi yaklaşımında *“ilk birkaç hafta telaffuz öğretimine ağırlık”* (Kasapoğlu 2012 :18) verildiği için söz konusu yöntem uygun yabancı dil ders kitaplarının ilk sayfalarında sesletime daha çok ağırlık verilmiş olması beklenmektedir.

İncelediğimiz bir diğer kitap olan *“Voix et Image de France”* adlı Fransızca ders kitabının dayandığı yöntem olan Görsel-işitsel dil öğretim yaklaşımı ile devam etmek uygun olacaktır. 1950lerde ortaya çıkan görsel-işitsel dil öğretim yaklaşımın temel amacı öğrenenleri iletişime geçirebilmektir, bu da sesletimin yöntemdeki önemine ayrıca dikkat çekmektedir. Bu yöntem; *“öğrencilere durum içinde konuşmayı öğretmeyi hedeflediğinden önceliği sözlü dile vermiştir”*⁵ (Puren & Galisson 1988 :192). Söz konusu yöntemin hedefi sözlü dili geliştirmektir, bu açıdan diğer yöntemlerden ayrılmaktadır.

Ortak Başvuru Metni (OBM) *“yaşayan diller, seviyeler, sınavlar, [ders] kitapların oluşturulması/hazırlanması için ortak bir temeldir”*⁶ (Conseil de l’Europe, 2001: 9). OBM’nin ortaya çıkışını müteakip iki temel yöntemden bahsetmek mümkündür: 1980lerde ortaya çıkan iletişimsel yaklaşım ve 2001’de OBM tarafından benimsenen eylem odaklı yaklaşım. Çalışmada incelenecek olan bu iki yöntem diğerlerinden ayrılmaktadır. Bu ayrımın temeli ise OBM’nin ortaya çıkışı ile ilişkilidir.

Amacı; *“temel iletişimsel işlevleri, dilin günlük hayattaki kullanım yararını ön plana koymak”*⁷(Fabienne vd. 2005: 17) olan iletişimsel yaklaşım ve eylem odaklı yaklaşımdaki sesletim çalışmaları değişikliklerini inceleyebilmek için, bir bilgiyi özellikle vurgulamak gerekmektedir: *“Eylem odaklı yaklaşım iletişimsel yaklaşıma nazaran yöntemsel bir kırılmayı ifade etmemektedir; en güncel uzantısı konumundadır”*⁸ (Cuq ve Gruca, 2005: 270). Bu açıdan, iki yöntem arasında sesletimin verilme şeklinin benzer olması beklenebilir. Fakat sesletim alıştırmalarının yoğunluğu, sesbirimlerin sayısı ve bürünbirime verdikleri ağırlık iki yöntemin sesletime yaklaşım farkını ortaya koyacaktır.

^{2,3,4,5,6,7,8,9} Makale yazarı tarafından tercüme edilmiştir

Ardından, sesletim öğretimi ile olan ilişkisinden dolayı OBM'nin öğrenene bakış açısından bahsetmek yerinde olacaktır. Bourguignon'a göre "OBM, dili daha sonra kullanacak öğrenene değil, dili kullanarak öğrenene hitap etmektedir"⁹ (2010: 61-62). OBM tarafından eylem odaklı yaklaşımın birincil açıdan ele alınması ve öğrenenin doğrudan dilin kullanıcısı konumuna gelişi önemli bir değişiklik olarak göze çarpmaktadır. Öğrenen; dili kullanmaya hazırlanmaktan ziyade, onu aktif olarak kullanan, onunla eylemin içinde olan kişi olarak değerlendirilmektedir.

"Sesletim hakkında didaktik becerinin yönetsel ayağına ek olarak kişinin kendisine bağlı bir ayağı daha mevcut"¹⁰(Abel, 2019 :5) olsa da "yabancı dil ders kitapları öğretmenler ve OBM arasında didaktik açıdan arabuluculuk rolünü üstlenen son derece önemli pedagojik"¹¹ (Neves, 2015:42) bir araç olarak değerlendirilebilir. Altını çizebileceğimiz bir diğer önemli nokta şudur ki: öğretmenin konu hakkındaki bilgisi, becerisi ve ders esnasında oluşabilecek durumsal değişiklikler aktif bir rol oynasa da ders kitabının öncelikli önemi sabit kalacaktır. Öyle ki, "ders kitabının, şekli veya tatbiki değişse bile vazgeçilmez bir araç olarak kalacağı varsayımında bulunulabilir"¹² (Ministère de l'éducation nationale, 2012 :5-6).

2. AMAÇ/ YÖNTEM

Her öğretim yönteminin temelleri; üzerine kurulduğu felsefi ve didaktik altyapısına bağlı olarak, zaman içerisinde sesletime ve bahsi geçen sesbirimlerine değişen ağırlıkta önem vermiştir. Bu ağırlık, nitelik ve nicelik olmak üzere iki açıdan kendini gösterebilir. Bir dilin sesletimini etkileyen tüm özelliklerini kapsayan bürünbirim kavramına dahil olan tonlama, vurgu ve ulama ayrımı, bu çalışmada, nitelikten ziyade nicelik odak noktası olarak belirlendiği için göz ardı edilmiş, toplam bürünbirim çalışma sayıları yöntem farklılıkları temelinde incelenme yoluna gidilmiştir. Çalışma, literatürde ayrı ayrı da olsa bulunabilecek olan sesletim düzeltmelerinin değişen yöntemlere göre yapılaş şekliyle ziyade yöntemlerin yabancı dil ders kitaplarındaki yansımalarıyla beraber genel gidişatı gözler önüne sermeyi hedeflemiştir. Çalışmada, sesletim öğretimine ilk kez öncelikli bir yer veren iki yöntem (düzvarım yöntemi ve görsel işitsel yöntem) ile günümüz yabancı dil öğretiminde geçerli olan ve sesletim çalışmalarına değişen oranlarda önem veren iki yöntembilimsel yaklaşım (iletişimsel yaklaşım ve eylem odaklı yaklaşım) ele alınmıştır. Zaman içindeki bu yöntembilimsel gelişimi yansıtabacakları düşüncesiyle sırasıyla "Le Français pour tous par la méthode directe", "Voix et image de France", "Alter Ego 1: méthode de Français" ve "Nouveau Rond-Point 1" ders kitapları incelenmiştir. Bu kitaplarda sesbirim ve bürünbirim çalışmalarından hangilerine ne kadar ağırlık verildiği, hangi sıranın izlendiği ve ne tür değişikliklere gidildiği karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Karşılaştırma için, OBM sonrası ortaya çıkan, iletişimsel yaklaşıma ve eylem odaklı yaklaşıma göre hazırlanmış "Alter Ego 1" ve "Nouveau Rond-Point" dil ders kitaplarında ortak olan iki seviye, A1 (tamamıyla) ve A2 (kısmen), temel alınmıştır. Çalışmada veri toplama yöntemi olarak, doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır.

Çalışmanın araştırma soruları şunlardır:

1. Zaman içerisinde değişen yabancı dil öğretim yöntemlerine bağlı olarak sesbirim ve bürünbirim:

- çalışmalarından hangisine ağırlık verilmiştir?
- çalışmalarında hangi sesbirimlere ağırlık verilmiştir?
- çalışmaları hangi sıra ile verilmiştir?
- çalışmalarında zaman içerisinde ne tür değişikliklere gidilmiştir?

Çalışmanın en temel katkısı, eylem odaklı yaklaşım yöntemine göre olabildiğince aktif dil kullanıcısı olması hedeflenen öğrenene, sesbirim ve bürünbirim öğretimi açısından, önceki öğretim yöntemlerine kıyasla herhangi bir değişikliğin olup olmadığını saptamak sesletimin günümüzde kullanılan yabancı dil ders kitaplarındaki yerinden bahsedebilmek için önem arz etmektedir. Farklı öğretim yöntemlerine göre hazırlanmış dil ders kitaplarını inceleyen ve zaman içerisindeki sesletim açısından değişimleri yansıtan bir çalışmanın yapılmamış olmasından dolayı, literatürdeki bu boşluğu gidermesi açısından çalışma ayrıca bir önem kazanmaktadır.

Her şeyden önce, sağlıklı bir analiz yapabilmek için eşit dil seviyelerini temel almak gerekeceğinden, OBM öncesi yabancı dil ders kitapları için seviyelerin karşılık gelip gelmediklerine bakılmıştır.

^{10,11,12} Makale yazarı tarafından tercüme edilmiştir.

2.1 “Le Français Pour Tous Par La Méthode Directe”

Söz konusu yabancı dil ders kitabı basıldığında (1919) Diller için Avrupa Ortak Başvuru metni (CEFR) sınıflandırmasından söz etmemiz mümkün olmadığından, kitabın önsözünden hareketle ne kadar sürede, hangi “seviye” ye ulaşılmaya çalışıldığı saptanmaya çalışılmıştır. 1919’da basılan yabancı dil ders kitabı otuz üç üniteye bölünmüş ve her bir ünitenin bir haftalık çalışma şeklinde (dört veya beş güne olacak şekilde) işlenmesi tavsiye edilmiştir. Her hâlükârda 204 sayfadan oluşan bu yabancı dil ders kitabının 116’nci sayfasından itibaren çalışmalarının tamamının bürünbirim alıştırmalarından oluşması, çalışmamızın odağı olan bürünbirim/sesbirim alıştırmalarının sayısal ve içerik incelemesinde dil seviyelerinin eşit olarak incelenmesi şartını karşılamıştır denilebilir.

2.2 “Voix Et Image De France”

1970 basımı incelenen bu yabancı dil ders kitabı; ders saati hakkında, biri yoğun, diğeri zamana yayılmış olmak üzere iki öneride bulunmuştur. Çalışmayı ilgilendirmeyen ayrıntılardan kaçınmak adına; bu yabancı dil ders kitabı için seviye eşleştirme konusuna daha farklı bir açıdan yaklaşılması gerekmektedir. Şöyle ki, görsel işitsel yöntem ile hazırlanmış olan bu yabancı dil ders kitabı, sesletim çalışmalarını Petar Guberina tarafından 1950li yıllarda fonetik düzeltme yöntemi olarak ortaya çıkan, hataların sistematik olduğu düşüncesiyle öğrenenin hatalarının belli sesleri duyması ve fonetik düzeltmeler sayesinde giderilebileceğini ifade eden odyometriyi dayanak olarak kullanan verbo tonale yöntemle düzeltmekte, bunu da belirli sesletim alıştırmalarıyla değil, doğrudan her öğrenene göre değişiklik gösterecek şekilde iki farklı alıştırmayla gerçekleştirilmektedir. Hatalar kişisel olduğu için öğrenenlerin hatalarının hangi sesbirim/bürünbirim çalışmalarını gerektireceğini kestirmek mümkün değildir. Odağımız sesletim olduğundan ve düzeltmeler seviye ayırt etmeksizin kişiye göre değişeceğinden, ders kitaplarının karşılaştırmasında, söz konusu kitabın seviye eşitlik şartını karşıladığını söylemek yerinde olacaktır.

2.3 “Alter Ego 1: Méthode De Français” ve “Nouveau Rond-Point 1”

Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni Sınıflandırmasına göre seviyelendirilmiş bu iki yabancı dil ders kitabı da A1 ve kısmen A2 seviyelerini tek bir yabancı dil ders kitabı olarak düzenlemiştir. Karşılaştırma için bu iki seviye temel alınmıştır.

3- ANALİZ

3.1 “Le Français Pour Tous Par La Méthode Directe”

Söz konusu yabancı dil ders kitabı; sesbirim/bürünbirim alıştırmaları açısından 116. sayfa öncesi ve sonrası olarak ayrılmıştır. 116’nci sayfaya kadar az çok dengeli giden sesbirim/bürünbirim alıştırmaları (19 sesbirim ve 26 bürünbirim alıştırması) 116’nci sayfadan sonra yerini tamamıyla bürünbirim alıştırmalarına bırakmıştır.

Tablo 1: “Le Français pour tous par la méthode directe” kitabında bulunan sesbirim/bürünbirim alıştırmaları

Bürünbirim / Sesbirim		Sayfa	No
Bürünbirim		11	1
Sesbirim	[a], [ə], [ɛ], [e], [i], [o], [y]	14	1
Bürünbirim		18	2
Sesbirim	[e]	18	2
Bürünbirim		21	3
Sesbirim	[ɛ], [el], [ek]	24	3
Bürünbirim		28	4
Sesbirim	[o]	28	4
Bürünbirim		32	5
Bürünbirim		34	6
Sesbirim	[u], [œ], [j]	34	5

Bürümbirim		38	7
Sesbirim	[ã]	38	6
Bürümbirim		41	8
Bürümbirim		44	9
Sesbirim	[õ]	44	7
Bürümbirim		48	10
Sesbirim	[ë]	48	8
Bürümbirim		54	11
Sesbirim	[s]	54	9
Bürümbirim		58	12
Bürümbirim		60	13
Sesbirim	[ë], [œ]	61	10
Bürümbirim		64	14
Sesbirim	[g]	64	11
Bürümbirim		69	15
Sesbirim	[j]	69	12
Bürümbirim		71	16
Bürümbirim		77	17
Sesbirim	[e], [õ]	77	13
Bürümbirim		82	18
Sesbirim	[ã]	82	14
Bürümbirim		85	19
Bürümbirim		85	20
Sesbirim	[ʁ], [d], [i]	89	15
Bürümbirim		94	21
Sesbirim	[a], [ø], [i]	94	16
Bürümbirim		96	22
Bürümbirim		101	23
Sesbirim	[s], [t], [d]	101	17
Bürümbirim		107	24
Sesbirim	[f], [v], [ʁ], [z]	107	18
Bürümbirim		111	25
Bürümbirim		116	26
Sesbirim	[l], [z], [ø]	116	19
Bürümbirim		121	27
Bürümbirim		130	28
Bürümbirim		131	29
Bürümbirim		136	30
Bürümbirim		144	31
Bürümbirim		149	32
Bürümbirim		158	33
Bürümbirim		163	34
Bürümbirim		171	35
Bürümbirim		171	36

Bürümbirim		179	37
Bürümbirim		185	38
Bürümbirim		191	39
Bürümbirim		199	40
Bürümbirim		204	41

3.2 “Voix Et Image De France”

Kitabın incelemesine başlamadan şunu belirtmekte fayda görüyoruz: Kitabın 1961 basımı ile incelenen 1971 basımı arasında bir fark bulunmaktadır. 1961 basımında her dersin belirli bir kısmı (3. Kısmı) bazı seslerin (hangileri olduğuna öğretmen karar verecektir) üzerinde özellikle durulabilmesi amacıyla tamamıyla sesletim alıştırmalarına ayrılmışken; bu kısım incelediğimiz 1971 basımında kaldırılmıştır. İncelenen basımında, sesletim alıştırmalarının ağırlıklı olarak iki alıştırmaya dahil edilmesi tavsiye edilmiştir. Birincisinde tekrarlar; ses kümelerinin her öğrenen tarafından sınıfta tekrar edilmesi ve kişisel olarak hatalarının düzeltilmesi gerekmektedir. İkinci alıştırmaya tavsiyesinde ise ses kaydı aracılığı ile verilen, duyulan seslerin yazılı olarak çalışılması tavsiye edilmiş olup, bürümbirim ve sesbirim çalışması açısından ritim ve vurgulamayı öğretme özelliğinin kullanılması tavsiye edilmiştir. Söz konusu yabancı dil ders kitabına göre; öğretmen hiçbir şekilde kendi sesini kayıtlı sesin yerine koymamalı, kayıt daima çalışmanın merkezinde kalmalıdır. Görsel-ışitsel yöntemde önemli olanın ritim ve vurgu yani bürümbirim çalışmaları olduğu kitabın önsözünde vurgulanmıştır. Kitabın önsözünde “*ritim ve vurgunun düzgün taklidi bir sesin doğru telaffuzundan çok daha önemlidir*” ifadesi yer almaktadır. Sesbirim alıştırmalarının tablo olarak verilmesi “Voix et Image de France” ders kitabı için mümkün olmayacaktır. Söz konusu kitap doğrudan öğrenenlerin hatalarını dayanak olarak kullandığı için tablo olarak verilmesi mümkün olmayan geniş bir kartela üzerinden fonetik düzeltmeleri yaptırmıştır. Kitapta sesbirim alıştırmaları öğrenenlerin hatalarına göre düzenlenmekteydi ve önceden belirlenmiş alıştırmalar değil, öğretmen tarafından derste gözlemlenen hataların verbo tonale yöntemle düzeltilmesinden oluşmaktaydı.

3.3 “Alter Ego 1: Méthode De Français”

Söz konusu dil ders kitabında, görsel-ışitsel yöntemin aksine, sesletim alıştırmaları ünitelerdeki yerleri bellidir, öğrenene göre değişiklik göstermezler. Hangi sesbirim ve bürümbirim çalışmalarının yapılacağı önceden belli olan alıştırmalar şeklinde derslere dahildir. Toplam 120 saatlik bir çalışma olarak tasarlanmış olan bu dil ders kitabında, özellikle dikkat çekici olan şudur: İlk 10 sayfada yoğun bir şekilde bürümbirim çalışmalarına ağırlık verilmiştir (11 sesletim alıştırmadan 10’u). Ayrıca sesbirim çalışmalarında, iki farklı sesbirim karşılaştırma alıştırmaları göze çarpmaktadır.

Tablo 2: “Alter Ego 1” kitabında bulunan sesbirim/bürümbirim alıştırmaları

Bürümbirim / Sesbirim		Sayfa	No
Bürümbirim		13	1
Bürümbirim		19	2
Bürümbirim		24	3
Bürümbirim		25	4
Sesbirim	[s]/[z]	29	1
Bürümbirim		35	5
Bürümbirim		39	6
Bürümbirim		44	7
Bürümbirim		44	8
Bürümbirim		51	9
Bürümbirim		55	10
Sesbirim	[ʒ] [ɔ] + [n].	59	2

Sesbirim	[ø] et [œ]	59	3
Sesbirim		67	4
Bürünbirim		69	11
Sesbirim	[ø]/[e]	73	5
Bürünbirim		75	12
Bürünbirim		83	13
Sesbirim	[ɛ]/ [Ě]	87	6
Bürünbirim		91	14
Sesbirim	[o] [ɔ].	103	7
Sesbirim	[o] et [ɔ].	109	8
Bürünbirim		117	15
Bürünbirim		119	16
Bürünbirim		121	17
Sesbirim	[k]/[g].	125	9
Sesbirim	[ā] [ã] / [ɔ̃].	133	10
Bürünbirim		135	18
Sesbirim	[ɔ̃] [Ě] [ā].	139	11
Bürünbirim		141	19
Sesbirim	[e]/[ɛ].	147	12
Sesbirim	[plys] [ply] ou [plyz]	149	13
Bürünbirim		157	20
Bürünbirim		165	21

3.4 “Nouveau Rond-Point 1”

“Nouveau Rond-Point 1” dil ders kitabında sesletim alıştırma birer alıştırma olarak kitaba dahil değildir. Her ne kadar bürünbirim çalışmalarının izlerini kitaptaki bazı alışırmalarda kısmen görebilsek de söz konusu çalışma parçacıklarını tek başlarına müstakil alışırmalar olarak saymamız mümkün değildir. Bu kitap, sesletim alışırmalarını, önsözünde belirttiği üzere, öğrenci çalışma kitabında derinlemesine incelemeyi tercih etmiştir. Bu aşamada, ders kitabının gövdesinde bulunmasa bile, ikinci planda kaldığını düşündüğümüz öğrenci alıştırma kitabında bulunmasına rağmen sesletim alışırmalarının varlığından bahsetmek mümkündür. Bu aşamada, “Nouveau Rond-Point 1” yabancı dil ders kitabının sesletim alışırmaları sadece ders kitabında olan alışırmalar doğrultusunda değerlendirilecektir. Sadece sekiz tane bürünbirim çalışmasına karşı otuz bir tane sesbirim çalışmasının bulunduğu alıştırma kitabı, aslında on sekiz tane ayrı sesbirimi çalıştırmaktadır. “Nouveau Rond-Point 1” yabancı dil ders kitabı aynı sesleri farklı farklı alışırmalarla bazen art arda bazen farklı ünitelerde ve farklı alışırmalarla tekrar etme yoluna gitmiştir. İletişimsel yaklaşım ile hazırlanmış ders kitabının aksine çoğunlukla üç kimi zaman da dört sesbirimin karşılaştırıldığı alışırmalar çoğunluktadır.

Tablo 3: “Nouveau Rond-Point 1” kitabında bulunan sesbirim/bürünbirim alışırmaları

Bürünbirim / Sesbirim		Sayfa	No
Bürünbirim		10	1
Bürünbirim		16	2
Bürünbirim		16	3
Sesbirim	[ā], [Ě], [ɔ̃], [œ]	22	1
Sesbirim	[ā], [Ě], [ɔ̃], [œ]	22	2
Bürünbirim		22	4

Sesbirim	[z], [ʒ], [ɔ], [s]	23	3
Sesbirim	[i], [y], [u]	28	4
Sesbirim	[i], [y]	28	5
Sesbirim	[y], [u]	28	6
Bürünbirim		28	5
Sesbirim	[ə], [ɛ], [e]	34	7
Sesbirim	[ə], [ɛ], [e]	34	8
Sesbirim	[ə], [ɛ], [e]	34	9
Sesbirim	[s], [z]	41	10
Sesbirim	[s]	41	11
Sesbirim	[z]	41	12
Sesbirim	[z]	41	13
Sesbirim	[œ], [ʃ]	42	14
Sesbirim	[œ], [ʃ]	42	15
Sesbirim	[gR] [kR], [tR]	58	16
Sesbirim	[gR] [kR], [tR]	58	17
Sesbirim	[gR] [kR], [tR]	58	18
Sesbirim	[gR] [kR], [tR]	58	19
Bürünbirim		58	6
Sesbirim	[ə], [ɛ], [e]	66	20
Sesbirim	[ə], [ɛ], [e]	66	21
Sesbirim	[ə], [ɛ], [e]	66	22
Sesbirim	[ʃ], [s]	74	23
Sesbirim	[ʃ], [s]	74	24
Sesbirim	[z]	74	25
Sesbirim	[R] [g]	82	26
Sesbirim	[R]	82	27
Sesbirim	[R]	82	28
Bürünbirim		90	7
Bürünbirim		90	8
Sesbirim	[b] [p]	98	29
Sesbirim	[b] [p]	98	30
Sesbirim	[b] [p]	98	31

IV- TARTIŞMA

Tablo 4'ten de görüleceği üzere “*Le Français pour tous par la méthode directe*” yabancı dil ders kitabında toplam altmış sesletim alıştırmalarına karşın; “*Alter Ego 1: méthode de Français*” yabancı dil ders kitabında otuz dört, “*Nouveau Rond-point 1*” yabancı dil ders kitabında ise otuz dokuz sesletim alıştırmaları bulunmaktadır. “*Voix et image de France*” kitabı belirtilen tartışma kısmında tekrar ele alınacak olan sebeplerden ötürü sesletim alıştırmaları niceliği ve niteliği açısından ayrı tutulmuştur.

Tablo 4: Yabancı dil ders kitaplarında bulunan sesbirim/bürünbirim sayılarının karşılaştırılması

Yabancı dil ders Kitabı İsmi	Sesbirim alıştırmaları sayısı	Bürünbirim alıştırmaları sayısı	Farklı sesbirim sayısı	Toplam alıştırmaları sayısı
“ <i>Le Français pour tous par la méthode directe</i> ”	19	41	27	60

<i>“Voix et image de France”</i>	*	*	*	
<i>“Alter Ego 1: méthode de Français”</i>	13	21	14	34
<i>“Nouveau Rond-point 1”</i>	31	8	18	39

Çalışma, yakın dönemdeki dönüşüme daha yakından bakmamız ve gidişatın genel olarak görülebilmesi açısından faydalı olmuştur. İletişimsel yaklaşıma gelindiğinde, görsel-ışitsel yöntemde sesletim alıştırmalarının temelini oluşturan verbo-tonal miras yerini iletişimsel yaklaşımda müstakil sesbirim çalışmalarına bırakmıştır. Sesletim çalışmalarının, görsel-ışitsel yöntemin aksine ayrı birer alıştırmaya olarak geri döndükleri söylenebilir. Ağırlığın ise *“Alter Ego 1”* kitabının ilk on sayfasında da açıkça görülebileceği üzere hala bürünbirim üzerinde olduğunu, sesbirim çalışmalarının ise genel olarak iki sesin karşılaştırılması üzerine kurulu olduğunu ve sayıca daha az olduklarını söylememiz mümkündür. Otuz bir sesbirim alıştırmaya karşın sekiz bürünbirim alıştırmaya içeren ve eylem odaklı yaklaşıma göre hazırlanmış olan *“Nouveau Rond-Point 1”* kitabında ise bürünbirim çalışmalarının daha geri planda kaldığını söylemek tamamıyla doğru olmayacaktır. Zira, söz konusu kitabın önsözünde alıştırmaya kitabı için sesletim çalışmalarının “derinlemesine” yapıldığı yardımcı kitap olarak bahsedilmekte. Böylece bürünbirim çalışmalarının kitapta dolaylı olarak bile olsa çalışıldığı yorumunda bulunmak mümkündür.

V- SONUÇ

Yukarıda yer alan tüm bu verilerin ışığında yapılması gereken genel yorum aşağıdaki gibi olacaktır:

1. Düzvarım yöntemi ile hazırlanmış *“Le Français pour tous par la méthode directe”* yabancı dil ders kitabında, sesbirimin, (ezber odaklı) bürünbirim çalışmalarından çok daha önemli olduğu;
2. Görsel ışitsel yöntemle hazırlanmış *“Voix et image de France”* yabancı dil ders kitabında bürünbirim çalışmalarının ön planda olduğu, hatta öncelikli öneme sahip olduğu ve kişiye özel düzeltmeler yaparak, sesbirimin ikinci planda bırakılmasının tavsiye edildiğini;
3. İletişimsel yaklaşım ile hazırlanmış *“Alter Ego 1: méthode de Français”* yabancı dil ders kitabında, sayıca birbirine yakın sesbirim/bürünbirim çalışmalarının bulunduğu fakat bürünbirim çalışmalarına daha fazla önem verildiği;
4. Mevcut son öğretim yöntemi olan eylem odaklı yaklaşım ile beraber, bu yönteme uygun olarak hazırlanmış olan *“Nouveau Rond-Point 1”* yabancı dil ders kitabında sesbirime, alıştırmaya sayısından da anlaşılacağı üzere, bürünbirim çalışmalarından daha fazla önem verildiği;

sonuçlarına ulaşılmıştır.

Zaman içerisinde sesletim çalışmalarının dil ders kitaplarındaki gelişimi izlendiğinde, yöntemlere göre değişiklikler olduğunu söylemek mümkündür. Yazıyı genel anlamda sadece sesbirim-yazıbirim eşleşmesinin öğrenilmesine ve sözlü dil çalışmalarının yazıya geçirilmesine indirgeyen düzvarım yönteminin, sesletim çalışmalarına büyük önem verdiği görülmektedir. Sözlü dil öğretimine öncelikli yer vermeye devam eden görsel-ışitsel yöntemin, sesletim yanlışlarının ve zorluklarının giderilmesinde bugün bile geçerli olan tekniklerin geliştirilmesine elverişli bir ortam sağladığını görmekteyiz. Anlama ve anlatım arasındaki bağıntıyı ön plana koyan iletişimsel yöntem, sesletim öğretiminin bağlam içinde gerçekleştirilmesini öngörmektedir. Eylem odaklı yaklaşım ise sesletim çalışmalarını belli bir sürece yayarak diğer becerilerle birlikte ele aldığını söylemek mümkündür. Eylem odaklı yaklaşıma kadar tüm dil ders kitaplarında bürünbirim çalışmalarının ön planda olduğunu, eylem odaklı yaklaşıma göre hazırlanmış olan adlı ders kitabında (Nouveau Rond-Point) sesbirim çalışmalarına ağırlık verildiğini görmek mümkündür.

KAYNAKÇA

- Abel, C. (2019). "La formation continue en didactique de la prononciation—un outil pour dépasser les querelles méthodologiques?", *Recherches en didactique des langues et des cultures. Les cahiers de l'Acedle*, 16(16-1).
- Aksan, D. (1999). *Türkçenin Gücü*, 6. Baskı, Bilgi Yayınevi, Ankara
- Berthet, A. vd. (2006). *Alter Ego 1-A1*. Hachette FLE, Paris.
- CREDIF (1971). *Voix et images de France*, Dider, Paris.
- Bourguignon, C. (2010). *Pour Enseigner Les Langues Avec Le CECRL: Clés et Conseils*. Delagrave, Paris.
- Conseil de l'Europe. (2001). *Cadre européen commun de référence pour les langues*. Didier, Paris.
- Dubrulle, N. (1919). *Le Français pour tous par la méthode directe*, Ginn and Company, Boston.
- Dündar, A.E. (2019). *Une analyse comparative des manuels de Français langue étrangère selon les axes de la perspective actionnelle*. (Yüksek lisans tezi) Anadolu Üniversitesi
- Cuq, J.-P. ve Gruca, I. (2005). *Cours de didactique du français langue étrangère et seconde. Nouvelle éd. Collection Français langue étrangère*. Presses Univ. de Grenoble, Grenoble.
- Eker, S. (2007). "Türkçenin sesbirimleri ve belirgin alt sesbirimleri". *Studia Uralo-altaica*, 47, 181-198.
- Flumian, C. vd. (2011) *Nouveau Rond-Point 1 A1/A2*, Éditions Maison des Langues, Paris.
- Kasapoğlu, A. (2012). *Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler için ulaçların (zarf-fiillerin) öğretimine yönelik materyal geliştirme* (Doctoral dissertation), DEÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Le Bulletin Didactique. (2012). *Les méthodologies : Directe et Audio- orale*. Édition du 29 novembre.
- Ministère de l'éducation nationale. (2012). Les manuels scolaires : situation et perspectives. Rapport n° 2012-036. http://cache.media.education.gouv.fr/file/2012/07/3/Rapport-IGEN-2012-036-Les-manuels-scolaires-situation-et-perspectives_225073.pdf
- Neves, L. (2015). "Le rôle du manuel de FLE dans une approche (pluri) actionnelle". *Revista Non Plus*, (5), 37-49.
- Puren, C. et Galisson, R. (1988). *Histoire des méthodologies de l'enseignement des langues*. CLE international. Paris.
- Seara, A. R. (2001). L'évolution des méthodologies dans l'enseignement du français langue étrangère depuis la méthodologie traditionnelle jusqu'à nos jours. *Cuadernos del Marqués de San Adrián : Revista de Humanidades*, (1), <http://www.uned.es/catudela/revista/>

Beyan ve Açıklamalar (Disclosure Statements)

1. Bu çalışmanın yazarları, araştırma ve yayın etiği ilkelerine uyduklarını kabul etmektedirler (The authors of this article confirm that their work complies with the principles of research and publication ethics).
2. Yazarlar tarafından herhangi bir çıkar çatışması beyan edilmemiştir (No potential conflict of interest was reported by the authors).
3. Bu çalışma, intihal tarama programı kullanılarak intihal taramasından geçirilmiştir (This article was screened for potential plagiarism using a plagiarism screening program).